

ISSN 2544-591X

MONITOR JAPOŃSKI

MARZEC 2020

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność tego kraju w regionie Europy Środkowej i w Unii Europejskiej.

Materiał opracował dr Marcin Socha – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR JAPOŃSKI

MARZEC 2020

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

3 marca: japoński rząd wprowadzi pakiet pomocowy dla przedsiębiorców. Rząd zapowiedział wprowadzenie narzędzi wsparcia finansowego dla obywateli i przedsiębiorców w wysokości 9,6 miliarda USD. Pakiet pomocowy zakłada wprowadzenie odszkodowań dla firm, które musiały przyznać pracownikom więcej dni wolnych od pracy. Małe i średnie przedsiębiorstwa będą mogły również skorzystać z programu nieoprocentowanych pożyczek.

5 marca: wizyta Xi Jinpinga w Japonii przesunięta. Chińskie MSZ poinformowało o przesunięciu zaplanowanej na kwiecień wizyty Xi Jinpinga w Japonii. Nie wyznaczono jeszcze kolejnej daty wizyty chińskiego przywódcy.

6 marca: Japonia wprowadza ograniczenia wizowe. Japonia wprowadza ograniczenia wizowe dla obywateli Chin i Korei Południowej. Rząd podjął decyzję o anulowaniu około 2,8 miliona wiz wydanych dla obywateli chińskich oraz 17 000 wiz obywateli koreańskich. Decyzja ta spotkała się ze sprzeciwem MSZ Korei Południowej oraz została skrytykowana przez część japońskiej sceny politycznej. W odpowiedzi rząd Korei Południowej podjął podobne działania w stosunku do obywateli japońskich.

6 marca: rząd zakazuje komercyjnej odsprzedaży masek ochronnych. Japoński parlament wprowadzi regulacje zakazujące komercyjnej odsprzedaży masek

PRZEŁOŻENIE IO W TOKIO NA 2021

Wydarzenia w marcu zostały zdominowane przez kolejną falę zarażeń koronawirusem w stolicy Japonii. Rząd przygotowuje się do wprowadzenia stanu wyjątkowego oraz możliwości izolacji Tokio. Najważniejszym wydarzeniem była decyzja o przełożeniu Igrzysk Olimpijskich na rok 2021.

ochronnych po wyższych cenach. Podstawą prawną, jest ustawa wprowadzona w roku 1973, której celem była stabilizacja cen ropy naftowej w okresie pierwszego Kryzysu Naftowego. Japonia importuje około 80% masek ochronnych z Chin i musi zmagać się z ograniczeniem importu po wybuchu epidemii koronawirusa.

9 marca: krytyka pod adresem rządu związana z działaniem sztabu antykryzysowego. Biuro Sekretariatu Gabinetu, które odpowiada za zarządzanie kryzysem epidemiologicznym zostało skrytykowane przez japońskie media i opozycję. Zdaniem części polityków obozu rządzącego instytucja ta nie jest przygotowana do zarządzania kryzysem epidemiologicznym. Niewystarczająca liczba personelu Narodowego Instytutu ds. Chorób Zakaźnych oraz brak przejrzystych instrukcji ze strony rządu, mają prowadzić do chaosu wewnątrz poszczególnych ministerstw zaangażowanych w walkę z epidemią.

11 marca: Japonia i Korea Południowa kontynuują rozmowy handlowe. Przedstawiciele obu państw kontynuują rozmowy dotyczące kontroli materiałów eksportowych, które mogą zostać wykorzystane w produkcji broni. Po nałożeniu ograniczeń wizowych przez oba państwa rozmowy są prowadzone za pośrednictwem wideokonferencji. W lipcu ubiegłego roku Japonia nałożyła ograniczenia eksportowe na materiały do produkcji półprzewodników i usunęła Koreę Południową z „białej listy” zaufanych partnerów handlowych. W odpowiedzi Korea Południowa nałożyła podobne ograniczenia.

11 marca: dziewiąta rocznica wielkiego trzęsienia ziemi we wschodniej Japonii. 11 marca Japończycy ponownie upamiętnili rocznicę wielkiego trzęsienia we wschodniej Japonii oraz awarii reaktora Fukushima I. Pomimo tego, że większość oficjalnych uroczystości zostało odwołanych z powodu epidemii wirusa COVID-19, w pobliżu zniszczonych miejsc zgromadziły się grupy ludzi, którzy przyjechali by uczcić pamięć ofiar. Na terenie elektrowni Fukushima I nadal trwają prace zmierzające do jej likwidacji i usunięcia paliwa nuklearnego oraz skażonych elementów konstrukcyjnych.

13 marca: ustawa przyznająca premierowi specjalne uprawnienia. Japoński parlament przegłosował ustawę, przyznającą premierowi prawo do wprowadzenia stanu nadzwyczajnego w przypadku szybkiego rozprzestrzeniania się choroby. Jak na razie rząd zapewnia, że nie ma takiej konieczności. Wprowadzenie stanu wyjątkowego przyznaje władzom lokalnym znacznie szersze uprawnienia dotyczące zamykania szkół oraz organizacji zakupów środków medycznych.

13 marca: Pekin wysłał zapasy medyczne do Tokio i Yokohamy. Władze w Pekinie wysłały zapasy wyposażenia ochronnego do Tokio, Yokohamy, Seulu i Teheranu w ramach walki z epidemią koronawirusa. Jednocześnie chińskie MSZ

przekazało wyrazy wdzięczności za pomoc jaką Chiny otrzymały w trakcie rozprzestrzeniania się choroby.

14 marca: nominacja nowego ambasadora Stanów Zjednoczonych w Japonii.

Prezydent Donald Trump ma zamiar nominować Kennetha Weinsteina na stanowisko nowego ambasadora Stanów Zjednoczonych w Tokio. Kenneth Weinstein pracuje na stanowisku CEO Hudson Institute think tank. Jest również przewodniczącym rady nadzorczej U.S. Agency for Global Media. Stanowisko ambasadora Japonii nie zostało obsadzone po tym jak ambasador William Hagerty zrezygnował, by wziąć udział w wyborach do senatu.

16 marca: 49% ankietowanych popiera działania rządu w walce z koronawirusem. Prawie połowa ankietowanych biorących udział w badaniu przeprowadzonym przez Mainichi Shimbun popiera działania rządu w walce z epidemią koronawirusa. 45% badanych nie jest zadowolonych z rządowej strategii. Poparcie dla rządu premiera Abe Shinzō wyniosło 43%.

19 marca: cesarska para odkłada wizytę w Wielkiej Brytanii. Japońska para cesarska poinformowała o przełożeniu pierwszej oficjalnej wizyty zagranicznej w Wielkiej Brytanii w związku z epidemią koronawirusa. Pomimo zamiany planów, wizyta w Wielkiej Brytanii na zaproszenie królowej Elżbiety II będzie najprawdopodobniej pierwszą oficjalną wizytą zagraniczną pary cesarskiej. Do odwołania para cesarska nie będzie również brała udziału w uroczystościach na terenie Japonii.

21 marca: Korea Południowa liczy na współpracę z Japonią i Chinami w walce z koronawirusem. Ministerstwo Zdrowia Korei Południowej podkreśliło konieczność nawiązania ścisłej współpracy z rządami Japonii i Korei Południowej w walce z epidemią koronawirusa. Jeżeli wirusa nie uda się powstrzymać u najbliższych sąsiadów Korei Południowej, może to doprowadzić do kolejnej fali zakażeń.

21 marca: mieszkańcy Chinatown w Yokohamie dziękują za wsparcie w walce z rasizmem. Mieszkańcy największego w Japonii Chinatown w mieście Yokohama, podziękowali za wsparcie mieszkańców, po tym jak na początku marca do chińskich restauracji wysłano serię rasistowskich listów, zawierających oskarżenia pod adresem mniejszości chińskiej w związku z rozprzestrzenianiem się koronawirusa w Japonii. Zdaniem stowarzyszenia właścicieli restauracji, zanotowały one spadek sprzedaży o 10% w związku z epidemią.

23 marca: LDP poprze gubernator Koike Yuriko w wyborach na gubernatora Tokio. Rządząca Partia Liberalno-Demokratyczna poprze urzędującą gubernator Tokio Koike Yuriko w nadchodzących wyborach zaplanowanych na lipiec. Partii

rzządzającej zależy na ścisłej współpracy z władzami Tokio w związku z możliwością przełożenia Igrzysk Olimpijskich na rok 2021.

24 marca: Międzynarodowy Komitet Olimpijski zatwierdza decyzję o przeniesieniu Igrzysk Olimpijskich na rok 2021. MKOI zatwierdził decyzję o przełożeniu Igrzysk Olimpijskich w Tokio o rok z powodu pandemii koronawirusa. Decyzja została uzgodniona z premierem Abe Shinzō. Decyzja spotkała się z poparciem ze strony sponsorów oraz prezydenta Stanów Zjednoczonych Donalda Trumpa.

24 marca: gubernator Tokio ostrzega przed możliwością zamknięcia miasta. Gubernator Koike Yuriko ostrzega, że jeżeli liczba zakażonych mieszkańców miasta będzie nadal rosła w szybkim tempie, konieczne będzie zamknięcie metropolii. Oświadczenie zostało złożone po nagłym wzroście liczby zakażonych w drugiej połowie marca. W mieście odwołano wszystkie oficjalne uroczystości oraz poproszono mieszkańców o pozostanie w domach. Władze mają zamiar pozwolić na otwarcie 250 szkół w kwietniu, które były zamknięte od 2 marca.

25 marca: plan wypuszczenia radioaktywnej wody z elektrowni Fukushima I. Firma TEPCO przedstawiła plan powolnego zrzutu do oceanu skażonej wody służącej do chłodzenia stopionego reaktora w elektrowni Fukushima I. Firma zapewnia, że niewielka ilość trytu nie będzie szkodliwa dla ludzi i zwierząt morskich. W celu zapewnienia bezpieczeństwa operacja ma zostać rozłożona na 30 lat. Plan oczekuje na akceptację rządu i Ministerstwa Gospodarki, Handlu i Przemysłu.

26 marca: profesor Uniwersytetu Hokkaido zatrzymany w Chinach w związku z oskarżeniami o szpiegostwo. Urodzony w Chinach Yuan Keqing, profesor historii Azji Wschodniej na Uniwersytecie Hokkaido został zatrzymany przez chińskie władze, które postawiły mu zarzuty szpiegostwa. W połowie czerwca ubiegłego roku uniwersytet stracił kontakt z profesorem, który udał się do Chin w związku z pogrzebem matki. Władze uniwersyteckie i koledzy złożyli petycję w chińskim konsulacie w Sapporo. Chińskie MSZ twierdzi, że posiada niezbite dowody na winę Yuana, który jest obywatelem Chin. Profesor Yuan posiada w Japonii status stałego rezydenta. Od 2015 władze chińskie zatrzymały 15 japońskich obywateli w związku z podejrzeniami o szpiegostwo.

27 marca: sąd najwyższy odrzuca pozew władz Okinawy. Japoński Sąd Najwyższy odrzucił pozew władz lokalnych przeciwko procesowi przeniesienia bazy wojskowej Futenma wewnątrz prefektury Okinawa. Władze lokalne Okinawy zaskarżyły decyzję Ministerstwa Ziemi, Infrastruktury, Transportu i Turystyki zezwalającą na odzyskiwanie ziemi z morza pod budowę nowej bazy wojskowej w mieście Henoko.

29 marca: wzrost liczny zakażonych koronawirusem. Premier Abe poinformował, że jego rząd znajduje się w krytycznej fazie walki z koronawirusem. Liczba zachorowań przekroczyła 1500 po tym jak wykryto 63 nowe przypadki w stolicy Japonii. Gubernatorzy Tokio i Osaki poprosili mieszkańców o pozostanie w domach. Premier nie podjął jeszcze decyzji o wprowadzeniu stanu wyjątkowego. Żołnierze Japońskich Sił Samoobrony zostali wysłani na lotniska Narita i Haneda, by wspomagać kontrole pasażerów przybywających do Japonii.

29 marca: premier Abe zapowiada wprowadzenie kolejnego pakietu ratunkowego dla japońskiej gospodarki. Japoński premier zapowiedział wprowadzenie pakietu pomocowego o wartości przekraczającej 500 miliardów USD. Pakiet będzie zawierał wsparcie fiskalne i monetarne, ulgi podatkowe dla firm oraz wsparcie gotówkowe dla obywateli. Firmy z sektora MŚP będą mogły skorzystać z nieoprocenowanych pożyczek.

31 marca: japoński rząd wprowadza nowe procedury. W związku z gwałtownym wzrostem zachorowań w Tokio japoński rząd wprowadził nowe procedury, które mają zapobiegać przed zakażeniem członków gabinetu. Premier Abe i Wicepremier Aso nie będą wspólnie uczestniczyć w spotkaniach. Ministrowie i wiceministrowie również również powinni ograniczyć kontakt między sobą. Część spotkań rządowych ma być prowadzona drogą elektroniczną.

31 marca: Japonia skrytykowana na forum ONZ za mało ambitny plan walki z ociepleniem klimatu. Sekretarz UNFCCC Patricia Espinosa stwierdziła, że działania japońskiego rządu zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych są mało ambitne. Państwa, które podpisały Porozumienie Klimatyczne w Paryżu powinny przedstawić nowy plan działania przed listopadowym szczytem klimatycznym. Japoński plan zakłada taki sam poziom redukcji jak ten przedstawiony w roku 2015 czyli 26% redukcji w porównaniu z poziomem emisji z roku 2013. Dla porównania Unia Europejska planuje wprowadzenie redukcji w wysokości 50-55% do roku 2030.

31 marca: kolizja okrętu japońskich Sił Samoobrony i chińskiego kutra rybackiego. Niszczyciel japońskich Sił Samoobrony zderzył się z chińskim kutrem rybackim na Morzu Wschodniochińskim na południe od Shanghaju. W wyniku kolizji nikt nie ucierpiał. Japońskie ministerstwo zapowiedziało dochodzenie mające na celu wyjaśnienie przyczyn kolizji. Strona chińska jest zaniepokojona bliską odległością japońskiej jednostki od wybrzeża Chin, lecz wyraziła chęć współpracy w celu ustalenia okoliczności.

II. JAPONIA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

6 marca: wzrost popytu na polski spirytus w Japonii. Rosnący popyt na środki do dezynfekcji doprowadził do wyczerpania zapasów spirytusu rektyfikowanego w Japonii. Polski spirytus jest dostępny w wielu japońskich pubach pod nazwą „polska wódka”. Jest także używany jako środek dezynfekujący i odkażający.

19 marca: większość europejskich fabryk samochodów i części wstrzymuje pracę. Ograniczenia transportowe zmusiły większość producentów z sektora motoryzacyjnego do wstrzymania pracy fabryk w Europie. Niemiecka firma BMW wstrzymuje prace do 19 kwietnia. Toyota zamyka fabryki we Francji, Wielkiej Brytanii, Polsce, Turcji i Czechach. Firma Suzuki ma zawiesić produkcję na Węgrzech. Epidemia koronawirusa doprowadziła do zaburzenia dostaw części i spowodowała spadek sprzedaży nowych samochodów.

25 marca: Rosja będzie rywalizować o dostęp do japońskiego rynku wodorowego. Rosyjskie firmy rozpoczynają ekspansję na globalnym rynku dostawców wodoru. Rosja będzie najprawdopodobniej jednym z głównych dostawców tego gazu dla Japonii, która promuje rozwój energetyki wodorowej. Japonia rozwija obecnie infrastrukturę niezbędną do importu skroplonego H₂. Rosyjski Gazprom ma zamiar uruchomienie produkcji wodoru z gazu naturalnego. Firma Rosatom również przedstawiła plany produkcji wodoru przy wykorzystaniu energetyki jądrowej. Rosatom podpisał umowę z Japońską Agencją Surowców Naturalnych i Energii mającą na celu przeprowadzenie studium opłacalności. Największym konkurentem Rosji w walce o dostęp do japońskiego rynku jest Australia.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

4 marca: Softbank uruchamia usługi 5G. Firma telekomunikacyjna Softbank planuje uruchomienie usług 5G w dniu 27 marca. Softbank będzie jako pierwszy w Japonii oferował połączenia w sieci 5G. Opłata za korzystanie z sieci 5G wyniesie 1000 yenów (ok. 40zł).

11 marca: japońskie firmy nie chcą przyznawać podwyżek w czasie kryzysu. Wiele japońskich korporacji rozważa zamrożenie wynagrodzeń w związku z epidemią koronawirusa. Pomimo postulatów związków zawodowych Toyota po raz pierwszy od 2013 roku nie zgodziła się na podwyżkę wynagrodzeń. Podobną decyzję podjęto w firmach Nissan, Nippon Steel Corp., JFE Steel Corp. i Kobe Steel

Ltd.. Zamrożenie płac może doprowadzić do zmniejszenia wydatków japońskich obywateli i przybliżyć widmo deflacji.

13 marca: Son Masayoshi oferuje zakup miliona testów na koronawirusa. Propozycja zakupu miliona testów na obecność koronawirusa spotkała się z masową krytyką. Zdaniem części obywateli dostęp do darmowych testów doprowadzi do paraliżu szpitali i laboratoriów. W efekcie szef Softbanku ma zamiar wycofać się z planowanych działań.

22 marca: coraz większe problemy japońskiej gospodarki. Japońska gospodarka stoi na skraju recesji. Podwyższenie podatku VAT z 8 do 10% w listopadzie ubiegłego roku w ostatnich dwóch miesiącach roku zaobserwowano wyraźne spowolnienie gospodarki. Obecnie rząd i przedsiębiorcy muszą zmagać się ze spowolnieniem wywołanym epidemią koronawirusa. W pierwszym kwartale 2020 r. japońska gospodarka skurczy się najprawdopodobniej o 3%. Rząd zapowiedział wprowadzenie ambitnego pakietu ratunkowego. Część przedsiębiorców domaga się również ponownego zmniejszenia stawki podatku VAT w celu pobudzenia konsumpcji.

30 marca: poważne straty SoftBanku w związku z epidemią. Promowany przez SoftBank model biznesowy oparty na współdzieleniu miejsc pracy czy pojazdów został zagrożony przez epidemię koronawirusa. Trzy nowe spółki w które japońska grupa zainwestowała w ostatnich miesiącach czyli WeWork oraz aplikacje transportowe Didi Chuxing i Uber zanotowały poważne spadki przychodów. Sytuacja poważnie zagraża kolejnej edycji funduszu inwestycyjnego Vision Fund o wartości 100 miliardów USD. W marcu wartość akcji SoftBanku spadła o 50%.

30 marca: połowa japońskich korporacji rozważa zmianę systemu wynagrodzeń. Połowa dużych japońskich firm, które wzięły udział w badaniu przeprowadzonym przez Mainichi Shimbun rozważa zmiany w dotychczasowym systemie wynagradzania pracowników w oparciu o długość stażu pracy, który był jednocześnie podstawą praktyki tzw. dożywotniego zatrudnienia. Coraz większa liczba firm skłania się ku wprowadzeniu systemu opartego na wynagrodzeniu za pracę i osiągnięcia.

31 marca: rząd pracuje nad podniesieniem wieku emerytalnego w japońskich firmach. Japoński parlament przegłosował zmiany prawne, które mają zachęcić japońskie firmy do wydłużenia wieku emerytalnego pracowników do 70 roku życia. Rząd próbuje zmniejszyć rosnące koszty ubezpieczeń społecznych i emerytur będące efektem starzejącej się populacji.

KOMENTARZ

1. Podobnie jak w lutym wydarzenia w marcu zostały zdominowane przez doniesienia dotyczące epidemii koronawirusa. Kiedy wydawało się, że postęp epidemii został opanowany, w stolicy kraju wykryto masowy wzrost zarażeń przekraczający 100 przypadków dziennie. Japoński rząd przygotowuje się do wprowadzenia stanu wyjątkowego oraz nałożenia dodatkowych ograniczeń w walce z chorobą. Rząd zapowiedział również wprowadzenie dużego pakietu ratunkowego dla japońskiej gospodarki, którego wartość ma przekroczyć 500 miliardów USD. Walka z epidemią prowadzi do znacznych strat japońskiego biznesu. Producenci samochodów zostali zmuszeni do wstrzymania pracy większości fabryk. Przed społeczeństwem stoi wizja silnej recesji gospodarczej oraz powrotu deflacji, w związku ze znacznym spadkiem konsumpcji. Część japońskich przedsiębiorców zwróciła się do rządu o ponowne obniżenie stawki podatku VAT z 10 do 8%.
2. Epidemia ma bardzo poważne skutki polityczne dla urzędującego premiera Abe Shinzō. Walka z koronawirusem całkowicie zablokowała parlamentarną dyskusję na temat rewizji konstytucji. Na tle dyplomatycznym sytuacja wygląda jeszcze gorzej. Wizytę w Japonii musiał odłożyć przewodniczący Xi Jinping. Wprowadzenie ograniczeń wizowych w walce z epidemią doprowadziło do otwarcia kolejnego sporu z rządem w Seulu. Para cesarska musiała odłożyć w czasie planowaną wizytę na dworze brytyjskim. Najbardziej dotkliwym ciosem była jednak decyzja o przełożeniu o rok Igrzysk Olimpijskich w Tokio. Organizacja IO miała być zwyciężeniem długiej kadencji politycznej premiera Abe oraz wydarzeniem, które miało doprowadzić do pobudzenia japońskiej gospodarki. Rząd upatrywał w igrzyskach ratunku dla osłabionego sektora turystycznego i transportowego. Sukces igrzysk oraz idące za nim bodźce gospodarcze miały być kluczowym elementem w kampanii budowania poparcia dla rządu i projektu rewizji konstytucji. Wygląda jednak na to, że plany te będzie trzeba odłożyć przynajmniej do roku 2021.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

